

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Замороз Марія Петрівна

аспірантка кафедри комп'ютерних технологій,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
mariazamoroz@ukr.net

Мазур Станіслав-Іван Володимирович

аспірант кафедри комп'ютерних технологій,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
mazurstas@ukr.net

Цифрові технології займають провідне місце у нашому повсякденному житті. Згідно з останніми результатами опитування та дослідження Агентства LEAD 9 та Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), понад 87 % українців віком від 18 до 30 років користуються гаджетами, у переважній більшості смартфонами [4].

Цифрова революція стрімко вривається в освітній простір – це не просто зміна тенденцій, а глобальний перехід: цифрові інформаційні та комунікаційні технології замінюють книгу та друковане слово як провідний носій. Кожен новий спосіб поширення інформації робить виклик суспільству своїми новими можливостями збереження та передачі інформації, для яких потрібно шукати нові структури та способи управління. Таким чином відбувається доповнення традиційного навчання цифровими технологіями та утвердження цифрового навчання, що містить структури та рівнів цифрової компетентності, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності в умовах розвитку цифрового суспільства.

Цифрове навчання – це використання цифрових та електронних засобів масової інформації та інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті [2].

Цифрове навчання включає в себе всі форми технологій освіти та викладання, інтернет-навчання; онлайн-освіту, віртуальну освіту через віртуальні середовища навчання, мобільне навчання та цифрові освітні проєкти [3].

До основних переваг цифрового навчання можна віднести: можливість навчатися будь-де та будь-коли; інтерактивність навчання; компактність мобільних пристроїв; безперервний доступ до навчальних матеріалів; зручність застосування цифрового навчання; персоналізованість навчання.

Унікальними властивостями цифрового навчання є: можливість одночасної взаємодії як з одним учасником, так і з групою; динамічне генерування навчального матеріалу в залежності від місцезнаходження, контексту навчання та способу використання цифрових гаджетів; можливість виконання окремих дискретних у часі навчальних дій учасників у будь-який час і в будь-якому місці [4].

Швидкий розвиток цифрових технологій та цифрового навчання на ринку праці і в суспільстві зумовлює розвиток життєвих компетентностей, а саме цифрових компетентностей.

Щодо поняття «цифрова компетентність», то в педагогічній науковій літературі немає єдиної думки щодо його визначення. Незважаючи на велику кількість наукових робіт, присвячених питанню цифрової компетентності (С. Прохорова, Дж. Равен, О. Сисоева, М. Спектор та ін.), єдиного терміна для визначення цього виду компетентності немає. Вивчення робіт зарубіжних дослідників показує, що здебільшого використовуються два терміни – цифрова компетентність (*digital competence*) та цифрова грамотність (*digital literacy*). В обох випадках володіння цифровою грамотністю або компетентністю передбачає «впевнене та критичне використання доступних технологій інформаційного суспільства [1].

Цифрова компетентність являє собою набір знань, умінь, ставлень (включаючи здатності, стратегії, цінності та обізнаність), що необхідні для використання інформаційно-комунікаційних технологій та цифрових медіа з метою виконання завдань; вирішення проблем; спілкування; управління інформацією[1].

З огляду літературних джерел [4], [5], [6] стверджуємо, що основними складовими цифрової компетентності є: вміння проектувати, фільтрувати, використовувати, оцінювати, створювати, та поширювати цифрові освітні ресурси.

У свою чергу цифрова компетентність передбачає впевнене та критичне використання цифрових технологій у професійній діяльності, повсякденному житті та спілкуванні. До низького рівня цифрової компетентності призвели: відсутність стандартів цифрової компетентності, відповідної системи підвищення кваліфікації з питань цифровізації освіти; застарілі методики навчання; низька доступність цифрових технологій.

У Проект про цифрову компетентність, що розроблений на виконання Наказу МОН України № 38 від 15 січня 2019 року [6] вказано, що цифрова компетентність під час цифрового навчання певною мірою повинна забезпечувати розвиток таких складових як: вміння використовувати відкриті ресурси та технології для професійного розвитку; медіа грамотність; критичне оцінювання інформаційних даних; формування умінь ефективно користуватися цифровими технологіями та сервісами у навчальних та життєвих ситуаціях для розв'язування різних проблем та завдань; застосовувати інноваційні технології для оцінювання результатів їх навчальної діяльності, розуміння поняття кодування, елементів штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності та вирішення професійних проблем за допомогою використання цифрових технологій.

Проведений термінологічний аналіз цифрової компетентності дозволяє згрупувати виділені дослідниками знання і вміння в області цифрової освіти в таких складових цифрової компетентності: технічної, інформаційно-організаційної та комунікаційної.

Технічна складова цифрової компетентності представляє здатність та готовність використовувати вміння безпечно працювати в мережі, ефективно застосовувати програмне забезпечення при вирішенні поставлених професійних завдань на всіх етапах діяльності, забезпечує наступні знання та уміння (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика знань та умінь технічної складової цифрової компетентності

Знання	Уміння
сучасних вимог до професіоналізму в засобах цифрової освіти; існуючих інформаційних інструментів та технологій; сукупність різних ІТ, необхідних для вирішення кожної конкретної задачі.	орієнтації в існуючих інформаційних технологіях, що використовуються в умовах цифрової освіти; вибору необхідних для вирішення певної задачі інформаційних ресурсів; використання готових алгоритмів, оцінки їх відповідності поставленої задачі; здатності до постановки цілей і вибору шляхів вирішення поставленої мети.

Інформаційно-організаційна складова цифрової компетентності пов'язана зі готовністю використовувати систему знань, умінь, особистісних якостей, необхідну для пошуку, обробки, уявлення, зберігання отриманої інформації і організації діяльності включає (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика знань та умінь інформаційно-організаційної складової цифрової компетентності

Знання	Уміння
шляхів пошуку, збору, зберігання і систематизації отриманої за допомогою ІТ інформації; способів перетворення і контролю отриманої інформації за допомогою ІТ; способів самоорганізації, методів і прийомів управління часом та ресурсами.	організації інформаційного середовища; перспективного планування і рішення завдань за допомогою ІТ, систематизації, модифікації, інтегрування знайденої за допомогою ІТ інформації; регулювання і контролю освітнього процесу.

Комунікаційна складова цифрової компетентності включає здатність мобілізувати свої вміння і знання для безпечного здійснення онлайн-комунікації в різних формах (електронна пошта, чати, блоги, форуми, соціальні мережі та ін.), що дозволяє виокремити такі знання та уміння (табл. 3.).

Таблиця 3

Характеристика знань та умінь комунікаційної складової цифрової компетентності

Знання	Уміння
специфіки різних форм онлайн-комунікації; програмного забезпечення, що дозволяє захищати пристрої та інформацію від вірусів та зловмисників; етичних норм онлайн-спілкування та авторських прав.	онлайн-комунікації в різних формах (електронна пошта, чати, блоги, форуми, соціальні мережі та ін.); забезпечувати онлайн-безпеку при роботі з інформацією в інтернеті; грамотно користуватися різними сервісами, визначати стратегію спілкування з урахуванням певних етичних і авторських норм комунікації.

Отже, ефективне використання цифрової компетентності та цифрового навчання має базуватися на позиції діяльного, активного, гнучкого підходу до побудови педагогічного процесу. Цифрове навчання стає важливим для освіти майбутнього, а саме для функціонування дистанційного та змішаного навчання при цьому забезпечуючи розвиток складових цифрової компетентності та підвищуючи цифрову грамотність та культуру. Проаналізувавши перелічені

складові стверджуємо, що дана компетентність являє собою готовність, здатність і відповідальність ефективно, критично і безпечно вибирати і застосовувати інформаційні технології на всіх етапах професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти. Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v8/i10/7.pdf> (дата звернення 24.09.2020).
2. Вовк О. Б. Системи електронного навчання – нові форми сучасної освіти *Математичні машини і системи*. 2015. № 3. с. 79-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MMS_2015_3_10 (дата звернення 24.10.2020).
3. Кількість користувачів смартфонів збільшилась до 85 % дослідження// Детектор медіа]. URL: <https://ms.detector.media/mediaprosvita/research> (дата звернення 21.10.2020).
4. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018. Цифрова компетентність. 2018. Режим доступу: dystosvita.blogspot.com/2018/01/2018.html?m=1 (дата звернення 15.10.2020).
5. Проект про цифрову компетентність, що розроблений на виконання Наказу МОН України № 38 від 15 січня 2019 року URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-stvorenyya-robochoyi-grupi-z-rozroblennya-opisu-cifrovoi-kompetentnosti-pedagogichnogo-pracivnika> (дата звернення 15.10.2020).
6. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні та інформатичні компетентності як компоненти системи професійно-спеціалізованих компетентностей вчителя інформатики. Інформаційні технології і засоби навчання. № 5(13). 2009. URL: https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article_ (дата звернення 15.10.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У СЕРЕДОВИЩІ ЦИФРОВОГО НАВЧАННЯ

Захарків Ірина Мирославівна

викладач французької та англійської мов, викладач-методист Технічного коледжу,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
irazaharkiv@ukr.net

У Технічному коледжі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя з метою кращого інформаційного забезпечення освітнього процесу було створено сервер електронних навчальних курсів коледжу eGuru [1], який забезпечує студентам цілодобовий доступ до необхідного навчального матеріалу з усіх навчальних дисциплін загалом і з навчального курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» зокрема.

Для викладачів на сервері розроблена і постійно оновлюється інформаційна сторінка, на якій розташовані адміністративно-навчальна робота, методична робота, виховна робота, що дозволяє викладачам ефективно працювати в середовищі цифрового навчання. Викладачі мають змогу завантажувати навчальні плани, методичні розробки та рекомендації, навчальні матеріали у pdf., Word, Excel форматах, здійснювати контроль реєстрації і відвідуваність студентів, оцінювати їх успішність на визначеному курсі.

У зв'язку з пандемією COVID-19 та оголошеним карантинном з метою запобігання розповсюдження коронавірусу, студентів коледжу з березня 2020р. було переведено на дистанційну форму навчання і продовжувалося в онлайн